

Ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας

Στυλιανὸς Παπαδόπουλος,

Ἡ Ἐκκλησία, ἐφόσον εἶναι σῶμα Χριστοῦ, ποῦ σκοπὸ ἔχει τὴν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων, δὲν κινδυνεύει νὰ ἀφανιστεῖ, νὰ καταποντιστεῖ (PG 52,429), νὰ χαθεῖ. Ἄρχοντες θρησκευτικοί, λέγει ὁ ἱερός Χρυσόστομος, ἄλλοτε καὶ τώρα, φορεῖς τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας, αἰρετικοὶ καὶ οἱ ἴδιοι οἱ δαίμονες «ἐπολέμησαν τὴν Ἐκκλησίαν», ἡ ὁποία ὄχι μόνο δὲν νικήθηκε ἀλλ’ «ὑπὲρ τοὺς οὐρανοὺς ἀναβέβηκε» (PG 52, 397-8).

Παρὰ ταῦτα κινδυνεύει συνεχῶς ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ τὸ γεγονός τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἡ Ἐκκλησία δηλαδή, σημαίνει καὶ ἀποτελεῖ ἐνότητα πραγματική, «... Ἐκκλησίαν δὲ Θεοῦ καλεῖ (= ὁ Παῦλος), δεικνὺς ὅτι ἠνώσθαι αὐτὴν χρῆ. Εἰ γὰρ Θεοῦ ἐστιν, ἡνωταὶ καὶ μία ἐστιν, οὐκ ἐν Κορίνθῳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ. Τὸ γὰρ τῆς Ἐκκλησίας ὄνομα οὐ χωρισμοῦ, ἀλλὰ ἐνώσεώς ἐστι, καὶ συμφωνίας ὄνομα. ...Εἰ δὲ ὁ τόπος χωρίζει (=τοὺς πιστοὺς), ἀλλ’ ὁ Κύριος αὐτοὺς συνάπτει κοινὸς ὢν» (Εἰς Α΄ Κορ., Ὅμιλ. Α΄ 1: PG 61,13), ποῦ συντελεῖται μὲ τὴν συμμετοχὴ τελικὰ ὅλων στὴν ἴδια θεία Εὐχαριστία, στὸ γεγονός δηλαδή ὅτι, μετέχοντες στὸν ἴδιο «ἄρτο», «ἐνούμεθα» ὅλοι σ’ ἓνα σῶμα, τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ (PG 61,200). Ἐνῶ πρέπει ὅλα τὰ μέλη τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, ἀπὸ τὶς Ἰνδίες π.χ. μέχρι τὴν Ρώμη (PG 59, 361-2), νὰ αἰσθάνονται «ἐν σῶμα καὶ πνεῦμα» καὶ ὅτι ἔχουν τὴν ἴδια πίστη, συχνὰ ἐμφανίζονται διαιρέσεις καὶ κακοδοξίες, ποῦ διασποῦν τὴν ἀληθινὴ ἐνότητα. Ἡ θεία χάρις ὑπάρχει μόνον ὅταν καὶ ὅπου ὅλοι στηρίζονται στὸ αὐτὸ «θεμέλιο», στὴν αὐτὴ πίστη (PG 61,72), ὅταν «δειχθῶμεν πάντες μίαν πίστιν ἔχοντες» (PG 62,83).

Ἡ ἐμπειρία τῶν σχισμάτων καὶ τῶν κακοδοξιῶν τοῦ Χρυσοστόμου ἦταν τόσο πικρή, ὥστε νὰ ὑποστηρίζει ὅτι ἡ διαίρεση τῆς Ἐκκλησίας εἶναι τόσο μεγάλη ἀμαρτία, ποὺ δὲν μπορεῖ οὔτε «μαρτυρίου αἷμα» νὰ ἐξαλείψει (PG 62,85).

Ἡ ὁμολογία πίστεως τοῦ Πέτρου ὡς θεμέλιο τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐνότητας

Μὲ αὐτὲς τὶς ἐπισημάνσεις τοῦ Χρυσοστόμου κατανοεῖ κανεὶς εὐχερέστερα τὸν τρόπο, μὲ τὸν ὁποῖο κατανοεῖ ὁ ἱερός ἄνδρας τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου στὸν ἀπόστολο Πέτρο, ποὺ ἀυθόρμητα ὁμολόγησε καὶ γρήγορα μετανόησε γιὰ τὴν ἄρνηση τοῦ Κυρίου: «...σὺ εἶ Πέτρος καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρα οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν, ...δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας...» (Ματθ. 16,18) καὶ «Σίμων Ἰωνᾶ ἀγαπᾷς με πλεῖον τούτων; λέγει αὐτῷ. ναί, Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει (=ὁ Κύριος) αὐτῷ (=τῷ Πέτρῳ). βόσκε τὰ ἄρνια μου...» (Ἰωάν. 21,15 καὶ 16-17).

Ὁ Κύριος εἶπε, στὸν Πέτρο ἀπευθυνόμενος, ὅτι θὰ οἰκοδομήσει τὴν Ἐκκλησία «ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρα.» ὅταν ὁ Πέτρος ὁμολόγησε, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι «ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος» (Ματθ. 16,16). Ὁ Χρυσόστομος ἐπιμένει κι ἐπαναλαμβάνει συχνὰ ὅτι ἡ οἰκοδόμησις-θεμελίωσις τῆς Ἐκκλησίας γίνεται στὴν ὁμολογία τῆς ὀρθῆς πίστεως, «ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρα» ποὺ ἐξασφαλίζει τὴν ἐνότητα καὶ στὴν περίπτωση ἐδῶ ἐκφράζεται ἀπὸ τὸν Πέτρο.

«Ὁ γὰρ τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ τῇ ὁμολογίᾳ αὐτοῦ (=τοῦ Πέτρου) οἰκοδομήσας καὶ οὕτω τειχίσας αὐτήν, ὡς μυρίους κινδύνους καὶ θανάτους αὐτῆς μὴ περιγενέσθαι, ὁ τῶν οὐρανῶν αὐτῷ τὰς κλεῖς δεδωκώς καὶ τοσαύτης ἐξουσίας ποιήσας κύριον...» (Εἰς Ματθ., Ὁμιλ. ΠΒ΄ 3: PG 58,741).

«...Τὴν δὲ Ἐκκλησίαν ἔφησεν ἐπὶ τὴν ὁμολογίαν οἰκοδομήσειν τὴν ἐκείνου...» (Εἰς Ἰωάν., Ὁμιλ. ΚΑ΄ 1: PG 59,128).

Δὲν εἶναι ὁ Πέτρος ὁ θεμέλιος ἐπὶ τοῦ ὁποῖου στηρίζεται καὶ οἰκοδομεῖται ἡ Ἐκκλησία, θεμέλιος εἶναι ἡ ὀρθὴ πίστις καὶ ἀποδοχὴ τῆς, ἡ ὁμολογία. Δὲν γίνεται δηλαδὴ ὁ Πέτρος θεμέλιος ἕνεκα τῆς ὁμολογίας του, ἀλλὰ θεμέλιος εἶναι ἡ ἴδια ἡ ὁμολογία.

«Τῷ γοῦν Πέτρῳ εἰπὼν “μακάριος εἶ, Σίμων Βᾶρ Ἰωνᾶ” καὶ ἐπαγγελιάμενος τὰ θεμέλια τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῆς ὁμολογίας αὐτοῦ καταθήσεσθαι» (Εἰς Γαλ., Ὁμιλ. Α΄ 1: PG 61,611).

Κατὰ τὸν ἱερὸ Χρυσόστομο γνῶριζε ὁ Κύριος τὸν ἀυθόρμητο χαρακτήρα τοῦ Πέτρου καὶ τὴν ἄρνηση ποὺ θ’ ἀκολουθοῦσε. Γι’ αὐτὸ στερεώνει μὲ τὴν ὑπόσχεση αὐτῆ τὸ «φρόνημά» του καὶ τὸν καθιστᾷ ποιμένα πρὸς γνῶσιν ὅλων ὄσων θὰ πληροφορηθοῦν τὴν ἄρνησίν του καὶ ἴσως θ’ ἀμφιβάλλουν στὸ μέλλον γιὰ τὴν ἀποστολή του. Ἀκόμη ὁ Κύριος «ἀνάγει» μὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς τὸν Πέτρο σὲ «ὑψηλὴν ἐννοίαν», ἀποκαλύπτοντας ὅτι εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

«...”σὺ εἶ Πέτρος καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν”. τουτέστι, τῇ πίστει τῆς ὁμολογίας. Ἐντεῦθεν δείκνυσι πολλοὺς μέλλοντας ἤδη πιστεύειν καὶ ἀνίστησιν αὐτοῦ τὸ φρόνημα καὶ ποιμένα ποιεῖ... Εἶδες πῶς καὶ αὐτὸς (ὁ Χριστὸς) ἀνάγει τὸν Πέτρον εἰς ὑψηλὴν τὴν περὶ αὐτοῦ ἔννοιαν καὶ ἑαυτὸν ἀποκαλύπτει καὶ δείκνυσιν Υἱὸν ὄντα τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν ὑποσχέσεων τῶν δύο τούτων» (Εἰς Ματθ. Ὅμιλ. ΝΔ΄ 2: PG 58,534).

Τὸ «στόμα» τῶν Ἀποστόλων: ἡ ὑπεροχικότητα τοῦ Πέτρου

Ὁ ἱερός Χρυσόστομος ἐνῶ ζοῦσε καὶ δροῦσε στὴν Ἀντιόχεια, οἱ προστάτες τοῦ ἐπίσκοποι τῆς ὁποίας Μελέτιος (360-381) καὶ Φαβιανὸς (381- 403) δὲν ἀναγνωρίζονταν ἀπὸ τὴν ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία, δὲν εἶχε καμμία δυσκολία νὰ παρουσιάσει μία σαφῆ ὑπεροχικότητα τοῦ Πέτρου ἐναντι τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων καὶ τοῦ Παύλου. Στὶς πνευματικὲς καταστάσεις φρονεῖ ὅτι δὲν ὑπάρχει ἰσότητα μετὰ τὴν στενὴ ἔννοια τῆς λέξεως. Γι’ αὐτὸ καὶ στὴν Βασιλεία τῶν οὐρανῶν δὲν θὰ εἶναι ὅλοι, ὅπως δὲν ἦταν ἴσοι οἱ δώδεκα Μαθητές, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Κύριος διέκρινε τοὺς Πέτρο, Ἰάκωβο καὶ Ἰωάννη. Καὶ ἀπὸ τοὺς τρεῖς πάλι διακρίνει («προτίθησι») τὸν Πέτρο. Ἡ διάκριση ὅμως αὐτὴ ἔχει κάποια ἰδιοτυπία, ποὺ δὲν ἀναιρεῖ τὴν ἰσότητα τῶν Ἀποστόλων τὴν ὁποία τονίζει συχνά. Τὸ ἴδιο δὲν αἶρει π.χ. τὴν ἰσότητα αὐτὴ ἢ ὑπεροχικὴ ἀγάπη τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν Ἰωάννη ἢ ὁποιαδήποτε μικρὴ σὲ κάποιον σημεῖο ὑπεροχὴ κάποιου.

«...οὐδὲ ἐν τῇ βασιλείᾳ ἴση ἢ τιμὴ, οὐδὲ ἐν τοῖς μαθηταῖς ἴση, ἀλλ’ οἱ τρεῖς τῶν ἄλλων προεῖχον καὶ ἐν τούτοις αὐτοῖς τοῖς τρισὶ πολλὴ πάλιν διαφορά. Πολλὴ γὰρ ἀκρίβεια παρὰ τῷ Θεῷ, καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων... καίτοι γε πάντες ἦσαν ἀπόστολοι καὶ πάντες ἐπὶ δώδεκα θρόνους μέλλουσι καθῆσαι... ἀλλ’ ὅμως τοὺς τρεῖς ἐλάμβανε... Καὶ τὸν Πέτρον δὲ αὐτῶν προτίθησι λέγων ‘φιλεῖς με πλεῖον τούτων;’. Καὶ ὁ Ἰωάννης δὲ ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ἠγαπᾶτο. Καὶ γὰρ πάντων ἐξέτασις ἔσται ἀκριβής, κἂν μικρὸν ὑπερέχεις τοῦ πλησίον, κἂν ἀκαριαῖον, κἂν ὅτιοῦν οὐδὲ τοῦτο παρόψεται ὁ Θεός» (Εἰς Ρωμ., Ὅμιλ. ΛΑ΄ 4: PG 60,672).

Ὅταν ὁ Χρυσόστομος προσπαθεῖ νὰ κατοχυρώσει τὴν ὑπεροχικότητα τοῦ Πέτρου, μένει σὲ φαινόμενα ἐξωτερικά. Τονίζει μὴ θεολογικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ὅμως ἀναδεικνύουν τὸν Πέτρο «κορυφή», «κορυφαῖο» ἢ «ἐγκριτο» μεταξὺ τῶν Ἀποστόλων, «προστάτη» τῆς οἰκουμένης καὶ «θεμέλιόν» τῆς Ἐκκλησίας. Προσθέτει ὅμως ἐμφατικὰ ὅτι ἕνας λόγος ποὺ τὸν χαρακτήριζε ἔτσι ὀφείλεται στὴν πρόθεση τοῦ Κυρίου νὰ δείξει στὸν Πέτρο ὅτι τοῦ συγχώρησε τὴν ἄρνηση.

«...Ὁ οὖν Πέτρος, ὁ κορυφαῖος τοῦ χοροῦ, τὸ στόμα τῶν ἀποστόλων ἀπάντων, ὁ τῆς οἰκουμένης προστάτης, ὁ θεμέλιος τῆς Ἐκκλησίας...» (Εἰς Ἐφ. 4: PG 56,275).

«...Λέγει (=ὁ Κύριος) αὐτῷ (=τῷ Πέτρῳ). “βόσκει τὰ πρόβατά μου”: Καί τί δήποτε, τοὺς ἄλλους παραδραμῶν, περὶ τούτων διαλέγεται;”Εγκριτος ἦν τῶν ἀποστόλων καὶ στόμα τῶν μαθητῶν καὶ κορυφή τοῦ χοροῦ. Διὰ τοῦτο καὶ Παῦλος ἀνέβη τότε αὐτὸν ἱστορῆσαι παρὰ τοὺς ἄλλους. Ἄμα δὲ καὶ δεικνύς αὐτῷ ὅτι χρή θαρρεῖν λοιπόν, ὡς τῆς ἀρνήσεως ἐξεληλαμένης, ἐγχειρίζεται τὴν προστασίαν τῶν ἀδελφῶν» (Εἰς Ἰωάν., Ὅμιλ. ΠΗ΄ 1: PG 59 478).

Καὶ τὰ ἐξωτερικὰ στοιχεῖα τῆς ὑπεροχικότητος, γιὰ τὰ ὁποῖα μιλήσαμε, εἶναι ὅτι ὁ Πέτρος μὲ τὸν αὐθορμητισμὸ τοῦ σπεύδει («προπηδᾷ») πάντοτε ν’ ἀπαντήσῃ, νὰ ὁμολογήσῃ, νὰ κηρύξῃ πρῶτος. Κι ἔτσι γίνεται τὸ «στόμα» τῶν Ἀποστόλων. Ἡ πίστις, ἡ γνώμη (ἡ «φωνή») ἦταν κοινὴ ὅλων τῶν Ἀποστόλων. Αὐτὸς ὅμως ἔσπευσε μὲ θάρρος («παρρησία») νὰ μιλήσῃ στὴν Πεντηκοστὴ. Ἐνῶ εἶναι πάντοτε -στὰ ἀρχικὰ γεγονότα τῶν Ἱεροσολύμων μὲ τὴν Πεντηκοστὴ- «σὺν τοῖς δώδεκα», ὅταν ἐρωτῶνται οἱ Ἀπόστολοι αὐτὸς «προπηδᾷ καὶ προλαμβάνει» ὅλους καὶ ἀπαντᾷ ἐκ μέρους ὅλων.

«Σταθεῖς δὲ Πέτρος σὺν τοῖς ἔνδεκα (Πράξ. 2,14)... Κοινήν (= στὴν Πεντηκοστὴ) προεβάλλοντο φωνήν, φησί, καὶ πάντων αὐτὸς ἦν τὸ στόμα. Παρεστήκασιν δὲ οἱ ἔνδεκα μαρτυροῦντες τοῖς λεγομένοις. Ἐπῆρε τὴν φωνὴν αὐτοῦ» (Πράξ. 2,14), φησί. τουτέστι μετὰ πολλῆς εἶπε τῆς παρρησίας» (Εἰς Πράξ., Ὅμιλ. Δ΄ 1: PG 60,46).

«...πάντων ἐρωτηθέντων αὐτὸς (= ὁ Πέτρος) ἀποκρίνεται. Καὶ ὅτε μὲν τὴν τοῦ δήμου γνώμην ἠρώτα, πάντε εἶπον τὸ ἐρωτηθέν. ὅτε τὴν αὐτῶν, Πέτρος προπηδᾷ καὶ προλαμβάνει» (Εἰς Ματθ., Ὅμιλ. ΝΔ΄ 1: PG 58,533).

Οἱ Ἀπόστολοι εἶναι ὅλοι «ὁμότιμοι» καὶ ἰσότιμοι» μεταξύ τους

Ἡ δηλωμένη ὑπεροχικότης τοῦ Πέτρου ἀποκτᾷ στὸν Χρυσόστομο ἄλλες διαστάσεις μὲ τίς πολὺ σαφεῖς παρατηρήσεις τοῦ περὶ ἰσότητος καὶ ὁμοτιμίας μεταξύ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων καὶ τοῦ Παύλου. Ἐξειδικεύει, μάλιστα, τὸν λόγο του, γιὰ νὰ μὴν παρερμηνευτεῖ, ὅτι ὁ Παῦλος ὑπῆρξε «ὁμότιμος» ὄχι μόνον πρὸς τοὺς ἄλλους δύο «προκρίτους», τὸν Ἰάκωβο καὶ τὸν Ἰωάννη, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν «κορυφαῖο» Πέτρο. Ἀκόμα σημαντικότερο εἶναι ὅτι διακρίνει μεταξύ ὁμοτιμίας (ἰσότητος) καὶ «ἀξίας». Ἡ ἀξία τοῦ κάθε ἀποστόλου εἶναι προφανῶς ἀνάλογη μὲ τὴν πνευματικὴν του ἐτοιμότητα, ἐνῶ ἡ τιμὴ εἶναι μία, κοινή. Ἄρα τὴν ὑπεροχικότητα τοῦ Πέτρου ὁ ἱερός Χρυσόστομος δὲν τὴν συνδέει μὲ θεολογικὸ βάθος, ἀλλὰ μὲ τὸν αὐθορμητισμὸ τοῦ χαρακτήρα τοῦ Πέτρου καὶ τὴν ἀνάγκη νὰ τὸν ἀποκαταστήσῃ ὁ Κύριος στὸ ἀποστολικὸ ἀξίωμα. «...δείκνυσιν (= ὁ Παῦλος) αὐτοῖς ὁμότιμον ὄντα, λοιπόν, καὶ οὐ τοῖς ἄλλοις (Ἰωάννη καὶ Ἰακώβω) ἑαυτὸν, ἀλλὰ τῷ κορυφαίῳ συγκρίνει, δεικνύς ὅτι τῆς αὐτῆς ἕκαστος ἀπέλαυεν ἀξίας» (Εἰς Γαλ. Β΄ 3: PG 61,638).

Ἡ ἰσότης μεταξύ τῶν Ἀποστόλων δὲν ἀφορᾷ τὴν κατάστασή τους στὴν Βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ἐκεῖ ἕκαστος θὰ ἔχει τὴν «ἀξία» του. Ἀφορᾷ τὸν καιρὸ τῆς δράσεώς

τους στην γῆ. Απόδειξη ή συμπεριφορά τοῦ Παύλου ἔναντι τοῦ Πέτρου. Ὁ πρῶτος, μετὰ τίς θαυμαστές ἐπιτυχίες τοῦ τριῶν χρόνων ἱεραποστολῆς, ἐπισκέπτεται στὰ Ἱεροσόλυμα τὸν Πέτρο, «ὡς πρὸς μείζονα καὶ πρεσβύτερον». Ὅσα ὁ Χρυσόστομος λέγει γιὰ τὴν ἐπίσκεψη αὐτὴ ἐνέχουν τεράστια σημασία. Ἐξηγεῖ ὅτι ὁ Παῦλος ὄχι μόνο δὲν ἦταν κατώτερος τοῦ Πέτρου, ἀλλὰ τὸ λιγότερο ἦταν «ἰσότιμός» του. Ὁ Παῦλος δὲν ταξίδεψε γιὰ νὰ μάθει κάτι ἢ νὰ διορθωθεῖ σὲ κάτι ἀπὸ τὸν Πέτρο, τὸν ὁποῖο ἄλλωστε σὲ ἄλλη περίπτωση ἤλεγξε. Ταξίδευμε «διὰ τοῦτο μόνον»: ἀπὸ «φιλίαν σφοδροτάτην καὶ ἀγάπην» πρὸς τὸν Πέτρο, τὸν ὁποῖο ἀκόμα ἤθελε νὰ τιμήσει («τιμῆσαι») μὲ τὴν παρουσία του, καὶ νὰ τοῦ δείξει ὅτι τὸν θεωρεῖ «μείζονα καὶ πρεσβύτερον». Τέλος, ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Παύλου μετὰ ἀπὸ τόσα «κατορθώματα» στὸν «ἰσότιμό» του Πέτρο, ἀπὸ τὸν ὁποῖο δὲν περιέμενε νὰ διδαχθεῖ ἢ νὰ διορθωθεῖ, ὀφείλεται στὴν ταπεινοφροσύνη του καὶ στὴν ἐξιστόρηση ὅσων πέτυχε στὴν περιοδεία του.

«Τί ταύτης ταπεινοφρονέστερον γένοιτ' ἂν τῆς ψυχῆς (=τοῦ Παύλου); Μετὰ τосαῦτα καὶ τοιαῦτα κατορθώματα, μηδὲν Πέτρου δεόμενος, μηδὲ τῆς ἐκείνου φωνῆς, ἀλλ' ἰσότιμος ὢν αὐτῷ (πλέον γὰρ οὐδὲν ἐρῶ τέως), ὁμως ἀπέρχεται (εἰς Πέτρον) ὡς πρὸς μείζονα καὶ πρεσβύτερον. Καὶ τῆς ἀποδημίας αὐτῷ τῆς ἐκεῖ γίνεται αἰτία ἢ ἱστορία (=ἡ ἐξιστόρηση) Πέτρου μόνη... τὴν προσήκουσαν ἀπονέμει τιμὴν καὶ οὐ μόνον ἀμείνω ἀλλ' οὐδὲ ἴσον ἑαυτὸν ἐκείνων εἶναι νομίζει... Ὁ μακάριος (= ὁ Παῦλος, ταξίδεψε στὰ Ἱεροσόλυμα) οὐχ ὡς μαθησόμενος τί παρ' αὐτοῦ, οὐδὲ διόρθωσιν τινὰ δεξόμενος, ἀλλὰ διὰ τοῦτο μόνον, ὥστε ἰδεῖν αὐτὸν καὶ τιμῆσαι τῆ παρουσία... Τὸ μὲν οὖν δι' αὐτὸν (=τὸν Πέτρον) ἀποδημῆσαι τιμῆς ἦν πολλῆς. Τὸ δὲ καὶ τосαύτας ἐπιμεῖναι ἡμέρας (= εἰς Ἱεροσόλυμα) φιλίας καὶ σφοδροτάτης ἀγάπης» (Εἰς Γαλ., κεφ. Α' 11: PG 61, 631-2).

Μία τομὴ ἀκόμα στὴ θεολογικὴ σκέψη τοῦ Χρυσόστομου καὶ θὰ κατανοήσουμε ἀκριβέστερα τὴν σημασία τῆς ὑποσχέσεως τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν Πέτρο, ὅτι θὰ τοῦ δώσει «τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας» (Ματθ. 16,18). Ἄρα ἔχουμε τὴν ἄποψη τοῦ Χρυσόστομου γιὰ τὴν ὁμοτιμία τῶν Ἀποστόλων καὶ στὴν Βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ὄχι μόνον στὸν καιρὸ τῆς ἐπὶ γῆς δράσεώς τους.

Δὲν ἔχει προσεχτεῖ ὅτι ὁ Χρυσόστομος τὸ προνόμιο τοῦ Πέτρου, ποὺ τὸν προϋποθέτει ἢ παράδοση τῶν «κλειδῶν» τῆς Βασιλείας, ἀποτελεῖ ὄχι μόνο καὶ προνόμιο τοῦ Παύλου, ἀλλὰ καὶ ὄλων ὅσων «ἀγάπησαν» στὴν γῆ τὸν Κύριο καὶ τὸ ἔργο του. Ἀκριβέστερα, ὁ Χρυσόστομος φρονεῖ ὅτι ἡ ἀπόδοση στὸν Πέτρο τῶν κλειδῶν τῆς Βασιλείας ταυτίζεται (=τοῦτο δηλῶν ἔλεγε) μὲ τὸν «στέφανον τῆς δικαιοσύνης», ποὺ θὰ «ἀποδώσει ὁ Κύριος» στὸν Παῦλο. Δὲν ἔχει λάβει ἐπομένως μὲ τὴν εἰκόνα τῶν «κλειδῶν» κάποιο ἀπόλυτο προνόμιο σὰν τιμὴ κι ἐξουσία ὁ Πέτρος, ἀφοῦ μάλιστα στὴν συνάφεια τούτῃ ἐξηγεῖ ὁ Χρυσόστομος ὅτι κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ σταθεῖ «πρῶτος» ἔναντι τοῦ Παύλου. Ἄρα ὀρθὰ μὲ πολλὰς εὐκαιρίες ἐξηγεῖ ὁ Χρυσόστομος ὅτι οἱ ὑποσχέσεις τοῦ Κυρίου στὸν Πέτρο διέβλεπαν στὴν

ἀποκατάστασή του στο ἀποστολικό ἀξίωμα, κάτι για τὸ ὁποῖο θὰ πρέπει νὰ αἰσθάνονται βέβαιοι καὶ οἱ μελλοντικοὶ πιστοί.

«Καὶ γὰρ Πέτρω οὕτω φησίν. Ἐγὼ σοὶ δώσω τὰς κλεῖς τῶν οὐρανῶν: Καὶ ὁ Παῦλος δὲ τοῦτο δηλῶν ἔλεγε.. λοιπόν, ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι τὸ Κύριος, ὁ δίκαιος κριτής, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Οὐ μόνον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἡγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ (Β΄ Τιμ. 4,8). Ἐπιφάνεια δὲ τοῦ Χριστοῦ γέγονεν. Ὅτι δὲ Παύλου οὐδεὶς πρῶτος στήσεται, παντὶ πού δῆλον» (Εἰς Ματθ., Ὁμιλ. ΞΔ΄ 3: PG 58,621).

Εἶναι σαφὲς ἀπ’ ὅλα τὰ παραπάνω ὅτι ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ὅλοι συνιστοῦν μέλη τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου, ἔχουν κεφαλὴ τὸν ἴδιο τὸν Κύριο καὶ εἶναι μεταξύ τους «ὁμότιμοι» καὶ «ἰσότιμοι». Γι’ αὐτὸ, ἄλλωστε, ὁ Παῦλος μπορεῖ νὰ ἐλέγχει τὸν Πέτρο καὶ γι’ αὐτὸ ὁ Πέτρος δὲν ἔκρινε σκόπιμο νὰ ἐπιβάλλει ἐξουσιαστικὰ τὶς ἀπόψεις του στὴν Ἀποστολικὴ Σύνοδο, ὅπου τοῦ ἐξηγήθηκε ὅτι σφάλλει. Ἐπιπλέον δὲν εἶναι τυχαῖο ὅτι ὁ Χρυσόστομος πού μὲ τόσες ἀφορμὲς τονίζει τὴν ἐξωτερικὴ ἔνεκα τοῦ ἀυθορητισμοῦ ὑπεροχικότητα τοῦ Πέτρου, δὲν χρησιμοποιεῖ γι’ αὐτὸν τὸν ὄρο «πρωτεῖο» καὶ φυσικὰ δὲν τοῦ τὸν ἀποδίδει. Δὲν λέει καὶ δὲν γράφει ὅτι ὁ «κορυφαῖος τοῦ χοροῦ» τῶν Ἀποστόλων εἶχε πρωτεῖο, μολονότι γνωρίζει τὸν ὄρο καὶ μάλιστα τὸν χρησιμοποιεῖ γιὰ τὸν διάκονο Στέφανο τὸν πρωτομάρτυρα, πού λόγω αὐξημένης πνευματικῆς ἐτοιμότητος εἶναι «πρόκριτος» καὶ τοῦ δόθηκε περισσότερη χάρις, ἂν καὶ ἡ «χειροτονία» τῶν ἑπτὰ διακόνων ἦταν «κοινή».

Μεταξὺ τῶν ἑπτὰ διακόνων ὁ Στέφανος ἦταν «πρόκριτος καὶ τὰ πρωτεῖα εἶχεν. Εἰ γὰρ καὶ ἡ χειροτονία κοινή, ἀλλ’ ὅμως οὗτος ἐπεσπάσατο χάριν πλείονα» (Εἰς Πράξ. Ὁμιλ. ΙΕ΄ 1: PG 60,119).

Οἱ Ἀπόστολοι δὲν εἶχαν συγκεκριμένο τοπικὸ (ἐπίσκοπικὸ) θρόνο. Ἦσαν ὑπεύθυνοι γιὰ ὅλη τὴν οἰκουμένη

Στὸ πρόβλημα εὐθύνης τῶν Ἀποστόλων -φυσικὰ καὶ τοῦ Πέτρου- ὁ Χρυσόστομος ἐπιχειρεῖ σημαντικὴ τομὴ, πού εἶναι σύμφωνη μὲ τὴν ὅλη πορεία τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ Ἀπόστολοι δηλαδὴ «χειροτονήθηκαν» «ἄρχοντες» ὄχι ἐνὸς τόπου, μίας πόλεως ἢ ἐνὸς ἔθνους, ἀλλὰ τῆς «οἰκουμένης». Γι’ αὐτὸ ὅλοι μαζί, «κοινή», ἔχουν τὴν εὐθύνη τῆς οἰκουμένης. Ἴσως κανεὶς τους δὲν εἶναι ἐπίσκοπος ἀποκλειστικὰ τῆς Ἀντιοχείας, τῆς Κορίνθου, τῆς Ἐφέσου ἢ τῆς Ρώμης. Καμμία πόλις δὲν μπορεῖ νὰ διεκδικήσει κάτι τέτοιο. Ὅτι ἄρα ἦταν ὁ Πέτρος γιὰ τὴν Ἀντιόχεια, τῆς ὁποίας μάλιστα θεμελίωσε τὴν Ἐκκλησία, εἶναι καὶ γιὰ τὴν Κόρινθο ἢ τὴν Ρώμη, ὅπου κατὰ τὸν Χρυσόστομο πῆγε μόνο γιὰ νὰ ἐνισχύσει τοὺς πιστοὺς στὸ ἐξαιρετικὰ ἀσεβὲς περιβάλλον (PG 50,593). Τὸ ἴδιο ἰσχύει γιὰ τὸν Παῦλο καὶ τοὺς ἔνδεκα ἀποστόλους. «Ἄρχοντες γὰρ εἰσιν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χειροτονηθέντες οἱ ἀπόστολοι. Ἄρχοντες οὐκ

ἔθνη καὶ πόλεις διαφόρους λαμβάνοντες, ἀλλὰ πάντες κοινὴ τὴν οἰκουμένην ἐμπιστευθέντες» (Ὅτι χρήσιμος ἡ τῶν Γραφῶν ἀνάγνωσις Γ' 4: PG 51,93).

Καὶ γίνεται ἀκόμα σαφέστερος ἀναφορικὰ μὲ τὴν μὴ ἀποκλειστικὴ σύνδεση τῶν Ἀποστόλων μὲ κάποιον τοπικὸ θρόνο (ἐπισκοπικὸ). Ὅταν ὑπομνηματίζει στὸ κεφάλαιο 21 τὸν Εὐαγγελιστὴ Ἰωάννη τὸ μελλοντικὸ μαρτύριο τοῦ Πέτρου καὶ ὅτι ὁ Κύριος διέκειτο «σφόδρα οἰκείως» πρὸς αὐτόν, διερωτᾶται: γιατί ἄραγε, ἀφοῦ τόσο ἀγαποῦσε ὁ Κύριος καὶ τιμοῦσε τὸν Πέτρο, «ἔλαβε» τὸν θρόνο τῶν Ἱεροσολύμων ὁ Ἰάκωβος (ὁ Ἀδελφόςθεος) καὶ ὄχι ὁ Πέτρος. Ἡ ἀπάντηση εἶναι περισσότερο ἀπὸ σαφὴς γιὰ τὸ γενικότερο θέμα. Ὁ Κύριος δὲν «ἐχειροτόνησε» τὸν Πέτρο ἐπίσκοπο γιὰ κάποιον θρόνο, ἀλλὰ τὸν χειροτόνησε «τῆς οἰκουμένης διδάσκαλον», ὅπως καὶ τοὺς λοιποὺς Ἀποστόλους. «...Εἰ δὲ λέγοι τίς, πῶς οὖν ὁ Ἰάκωβος τὸν θρόνον ἔλαβε τῶν Ἱεροσολύμων; ἐκεῖνο ἂν εἴπομι, ὅτι τοῦτον (=τὸν Πέτρον) οὐ τοῦ θρόνου, ἀλλὰ τῆς οἰκουμένης ἐχειροτόνησε διδάσκαλον» (Εἰς Ἰωάν., Ὁμιλ. ΠΗ' 1: PG 59,480).

Ἐπομένως ὁ Πέτρος, ὅπως καὶ οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι, δὲν εἶχαν κάποιον ἰδιαίτερο θρόνο. Θρόνους δώδεκα θὰ ἔχουν μόνο στὴν Βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Στὸ πλαίσιο τῆς θεολογικῆς αὐτῆς θεωρήσεως τοῦ ἔργου καὶ τῆς εὐθύνης τῶν Ἀποστόλων κατανοοῦνται ἄριστα ὅσα ἐμφαντικὰ λέγει πάλι γιὰ τὸν Πέτρο, τονίζοντας τὴν «παρρησίαν» ποὺ ἐπανεῦρε ὁ Πέτρος μετὰ τὴν «ἄρνησιν». Παρὰ τὴν ἄρνηση, μὲ τὰ κυριακὰ λόγια «βόσκε τὰ ἀρνία» τοῦ ἔδινε τὸ ἀποστολικὸ προνόμιο νὰ «προστατεύει», νὰ ποιμαίνει τοὺς ἀδελφούς, τοὺς πιστοὺς χριστιανούς. Οἱ «ἀδελφοὶ» ποὺ τοῦ ἐμπιστεύεται ὁ Κύριος δὲν εἶναι οἱ Ἀπόστολοι, ὥστε νὰ ὑποθέσουμε ὅτι τοῦ ἔδινε ὁ Κύριος πρωτεῖο ἐξουσίας. Οἱ ὅροι «προστασία» ἢ «ἐπιτροπὴ» καὶ δὴ «ἐπιστασία» ἐναλλάσσονται καὶ ἀναφέρονται στοὺς πιστοὺς γενικὰ, στὰ «ποιμνία» (PG 48,631). «Ὁ γὰρ τότε μὴ τολμῶν ἐρωτῆσαι... οὗτος (= ὁ Πέτρος) καὶ τὴν προστασίαν ἐνεπιστεύθη τῶν ἀδελφῶν... Ἐπεὶ οὖν (= ὁ Κύριος) μεγάλα αὐτῷ προεῖπε καὶ τὴν οἰκουμένην ἐνεχείρησε καὶ τὸ μαρτύριον προανεφώνησεν...» (Εἰς Ἰωάν., Ὁμιλ. ΠΗ' 2: PG 59,480).

Στὴν ἴδια μάλιστα συνάφεια ὁ Χρυσόστομος μὲ ρηματικὸ τύπο σὲ πληθυντικὸ ἀριθμὸ δηλώνει ὅτι ἐπρόκειτο οἱ Ἀπόστολοι ὅλοι ν' ἀναλάβουν τὴν εὐθύνη τῆς οἰκουμένης («ἔμελλον τῆς οἰκουμένης τὴν ἐπιτροπὴν ἀναδέξασθαι»: Αὐτόθι). Ὁ Πέτρος εἶναι καὶ αὐτὸς ἓνας μετὰ τῶν αὐτῶν ποὺ ἀναλαμβάνουν τὴν εὐθύνη. Ἄλλοῦ εἶναι σαφέστερος περὶ τοῦ ὅτι ὁ Κύριος ἀνέθεσε τὴν οἰκουμένην σὲ ὅλους τοὺς Ἀποστόλους: «Οὕτω καὶ ὁ Σωτὴρ, μέλλων καθιστᾶν αὐτούς (τοὺς Ἀποστόλους) ἄρχοντας τῆς οἰκουμένης, δίδωσιν αὐτοῖς καὶ τιμωρίας ἐξουσίαν καὶ συγχωρήσεως...» (Εἰς Ἰωάν., Ὁμιλ. ΠΗ' 2: PG 59,480).

Μία νέα τομὴ μάλιστα τοῦ Χρυσόστομου ἀποκλείει ριζικὰ τὴν προνομιακὴ δῆθεν εὐθύνη τοῦ Πέτρου γιὰ τὴν ὅλη Ἐκκλησία, ὅτι δηλαδὴ μόνο ἐκεῖνος ἔχει τὴν εὐθύνη αὐτῆ (ἄρα καὶ τὴν ἀνάλογη ἐξουσία) γιὰ τὴν οἰκουμένην Ἐκκλησία. Καὶ αὐτὸ διότι ὄχι ἅπαξ λέγει ὅτι ὁ Κύριος ἀνέθεσε τὸ τμήμα τῶν Ἰουδαίων στὴν εὐθύνη τοῦ

Πέτρου και τὸ τμήμα τῶν ἐθνικῶν στὴν εὐθύνη τοῦ Παύλου. Ἡ «διαφορὰ» μεταξύ τῶν τμημάτων αὐτῶν, τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζει και «στρατόπεδα», εἶναι μεγάλη, ἀλλὰ σημασία ἔχει ὅτι «εἷς ὁ βασιλεύς», ὁ Κύριος (π.χ.: PG 51,379).

Ἐφόσον πάντως στὴν σκέψη τοῦ Χρυσοστόμου οἱ Ἀπόστολοι δὲν εἶχαν ἀποκλειστικὸ ἐπισκοπικὸ θρόνο, δὲν νοεῖται, βέβαια, και κληροδότηση χαρισμάτων ἢ τυχόν προνομίων ἐνὸς Ἀποστόλου στοὺς ἐπιγεγόμενους ἐπισκόπους τῆς πόλεως στὴν ὁποῖα συνέβη νὰ δράσει ὁ Ἀπόστολος αὐτός. Αὐτὸ ἰσχύει και γιὰ τοὺς ἐπισκόπους τῆς Ρώμης, ὅπου ἔδρασαν και μαρτύρησαν οἱ Πέτρος και Παῦλος, χωρὶς ὅμως νὰ εἶναι και θεμελιωτὲς τῆς ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας.

Ἐνα χωρίο τοῦ Β' 1 Λόγου Περὶ Ἱερωσύνης θεωρήθηκε στήριγμα στὴν ἀποψη τῶν ρωμαιοκαθολικῶν περὶ τοῦ ὅτι ὁ Πέτρος θὰ εἶχε συγκεκριμένους τοπικοὺς διαδόχους: «...διατι και τὸ αἷμα (= ὁ Κύριος) ἐξέχεεν; ἵνα τὰ πρόβατα κτήσῃται, ἃ τῷ Πέτρῳ και τοῖς μετ' ἐκεῖνον ἐνεχείριζε» (PG 48,632).

Ἡ διατύπωση σ' αἰτιατικὴ «τοῖς μετ' ἐκεῖνον» δὲν εἶναι καθόλου ἀνάγκη νὰ δηλώνει τοὺς ἐπισκόπους Ρώμης. Σύμφωνα με ὅλα τὰ παραπάνω προϋποθέτει ὅλους τοὺς ποιμένες, στοὺς ὁποῖους θὰ ἐμπιστεύεται ὁ Κύριος τοὺς πιστοὺς, ὅπως τὰ ἐμπιστεύτηκε ὄχι μόνο στὸν Πέτρο, ἀλλὰ και σὲ ὅλους τοὺς Ἀποστόλους. Σχετικὰ με τὸ χωρίο, βέβαια, ἔχει προταθεῖ ὡς ὀρθότερη γραφὴ «τοῖς μετ' ἐκείνων», ὁπότε σημαίνει τοὺς λοιποὺς Ἀποστόλους.

Ἡ ἀλληλογραφία τοῦ Χρυσοστόμου με τὸν Ρώμης Ἰννοκέντιο και ἄλλους δυτικοὺς ἐπισκόπους.

Ὅταν ὁ Χρυσόστομος καταδικάστηκε ὀριστικὰ και ἐξορίστηκε (404), ἀκολούθησε γενικότερη ἀναστάτωση στὴν Ἐκκλησία με ἐκθρονίσεις ἐπισκόπων και διωγμοὺς κληρικῶν. Προπαντὸς με τὴν καταδίκη τοῦ Χρυσοστόμου ἀνατρεπόμεναι ἡ κανονικὴ τάξη τῆς Ἐκκλησίας, διότι ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος ἐπενέβη ἀντικανονικὰ στὰ πράγματα ἄλλης τοπικῆς Ἐκκλησίας, τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τὰ γεγονότα, ἐπειδὴ ἦσαν γενικῆς σημασίας, «και γὰρ ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης σχεδὸν ἀπάσης ὁ παρῶν ὑμῖν ἀγὼν πρόκειται» (Πρὸς Ἰννοκέντιον Β': PG 52,536) ὑποχρέωσαν τὸν Χρυσόστομο ν' ἀπευθυνθεῖ στοὺς δυτικοὺς ἐπισκόπους με πρῶτον τὸν Ρώμης Ἰννοκέντιο. Οἱ ἄλλοι δυτικοὶ ἐπίσκοποι, πὸ ἔλαβαν τὸ ἴδιο κείμενο ἦσαν φυσικὰ οἱ ἔχοντες τότε τουλάχιστον ἀποφασιστικὸ λόγο στὰ πράγματα τῆς Ἐκκλησίας: οἱ Μιλάνου Βενέριος και Ἀκυληῖας Χρωμάτιος. Τὴν ἴδια τακτικὴ ἐφήρμοσε πρὶν ἀπὸ τρεῖς περίπου δεκαετίες ὁ Μέγας Βασίλειος, πὸ δὲν ἀπευθυνόμεναι μόνο στὸν Ρώμης Δάμασο, ἀλλὰ και σὲ ἄλλους ἰσχυροὺς δυτικοὺς ἐπισκόπους. Ἐδῶ πρόκειται γιὰ δύο Ἐπιστολὰς τοῦ Χρυσοστόμου μία στὴν ἀρχὴ τῆς ἐξορίας του και μία σύντομη μῆνες πρὶν ἀπὸ τὴν κοίμησή του († 14.9.407). Ο Ἰννοκέντιος ἀπήντησε με μία ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Χρυσόστομο και μία πρὸς τὸν κληρο τῆς Κ/πόλεως.

Ὁ Χρυσόστομος ἀρχικὰ πληροφορεῖ τὰ διατρέξαντα εἰς βάρος του καὶ εἰς βάρος τῶν ὑποστηρικτῶν του ἐπισκόπων καὶ παρακαλεῖ τὸν Ρώμης καὶ τοὺς ἄλλους ἐπισκόπους νὰ δείξουν «σπουδὴν», ὥστε νὰ μὴ ἰσχύσουν τὰ γενόμενα εἰς βάρος του, διότι ἄλλως ὅλη ἡ Ἐκκλησία («ἡ ὑφ' ἡλίον») θὰ βρεθεῖ σὲ «σύγχυση». Ἡ σύγχυση ὀφείλεται στὴν ἀντικανονικὴ («παρανομίαν») σὲ ἄλλη τοπικὴ Ἐκκλησία ἐπέμβαση τοῦ Ἀλεξανδρείας Θεοφίλου. Παρακαλοῦσε δηλαδὴ νὰ καταδικαστεῖ ἡ ὀλέθρια ἐπέμβαση σὲ ἄλλη τοπικὴ Ἐκκλησία. «...τὴν προσήκουσαν ὑμῖν ἀνδρείαν καὶ σπουδὴν ἐπιδείξασθαι, ὥστε παρανομίαν τοσαύτην ἐπεισελθοῦσαν ταῖς Ἐκκλησίαις ἀναστεῖλαι. Εἰ γὰρ τοῦτο κρατήσῃε τό ἔθος καὶ ἐξὸν γένηται τοῖς βουλομένοις εἰς τὰς ἀλλοτρίαις ἐπιέναι παροικία ἐκ τοσοῦτων διασημάτων καὶ ἐκβάλλειν οὓς ἂν ἐθέλοι τίς, κατ' ἐξουσίαν ἰδίαν πράττειν ἄπερ ἂν ἐθέλωσιν, ἴστε ὅτι... πόλεμός τις ἀκήρυκτος πάσαν ἐπιδραμεῖται τὴν οἰκουμένην, πάντων πάντας βαλλόντων καὶ βαλλομένων. Ἴνα οὖν μὴ τοσαύτη σύγχυσις καταλάβῃ τὴν ὑφ' ἡλίον πάσαν, ἐπιστεῖλαι παρακλήθητε τὰ μὲν οὕτω παρανόμως γεγενημένα ἀπόντων ἡμῶν... μηδεμίαν ἔχειν ἰσχύν...» (Πρὸς Ἰννοκέντιον Α' 4: PG 52,534).

Τὸ ὅλο κείμενο τῆς Ἐπιστολῆς καὶ ἰδιαίτερα τὸ παραπάνω χωρίο εἶναι πολὺ ἐνδεικτικὸ τῶν ἀπόψεων τοῦ Χρυσοστόμου. Στὶς προηγούμενες παραγράφους ὁ ἱερός ἄνδρας παρουσίασε τοὺς Ἀποστόλους ὡς «ἄρχοντες» καὶ «προστάτες» τῆς ὅλης οἰκουμένης καὶ ὡς μὴ ἔχοντες ἀποκλειστικὸ ἐπισκοπικὸ «θρόνο». Τώρα οἱ ἐπίσκοποι ἔχουν ἕκαστος ἀποκλειστικὸ καὶ περιορισμένον ἐπισκοπικὸ θρόνον, στὴν οἰκουμενικὴ Ἐκκλησία δημιουργήθηκαν πλέον γενικότερες περιοχὲς εὐθύνης, Μητροπολιτικὲς κι ἔπειτα Πατριαρχικὲς περιφέρειες. Μὲ τὸ κείμενό του ὁ Χρυσόστομος διδάσκει ὅτι τίς περιφέρειες (ὄρια) αὐτὲς ἀπαγορεύεται νὰ ὑπερβαίνει ὁ ἐκάστοτε Μητροπολίτης ἢ Πατριάρχης. Τότε τί εἴδους ἐπέμβαση περίμενε; Ζητάει τὴν σύμφωνη γνώμη τους («ἐμμέλειαν») τὴν φροντίδα καὶ τὴν «σπουδὴν» γιὰ σύγκληση Συνόδου καὶ μάλιστα οἰκουμενικῆς, ὅπως ὀρθὰ τὸ κατάλαβε ὁ Ἰννοκέντιος, ποὺ πολὺ προσπάθησε ὥστε νὰ συγκληθεῖ τέτοια Σύνοδος, ἀλλὰ χωρὶς νὰ τὸ ἐπιτύχει. Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἰννοκεντίου πρὸς τὸν κλῆρο τῆς Κ/πόλεως ἐκφράζει μὲ θαυμάσιον τρόπο τὸ φρόνημα τῆς Ἐκκλησίας ἀναφορικὰ μὲ τὸν ρόλο τοῦ Ρώμης καὶ τὴν δῆθεν παγκόσμια ἐξουσία του. Δηλώνει ἐκεῖ ὅτι μόνον ἀναφορικὰ μὲ τὴν ἀντικανονικὴ ἐπέμβαση τοῦ Ἀλεξανδρείας Θεοφίλου καὶ τὴν καταδίκη τοῦ Χρυσοστόμου πρέπει νὰ ἰσχύσουν οἱ κανόνες τῆς Α' οἰκουμενικῆς Συνόδου περὶ μὴ ἐπεμβάσεως σὲ ἄλλη ἐκκλησιαστικὴ δικαιοδοσία. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν διανοεῖται νὰ ἐπέμβῃ ὁ ἴδιος ἐξουσιαστικά. Ὁ τρόπος ἀντιμετωπίσεως τοῦ ζητήματος, ὑποδεικνύει ὀρθὰ, ὅτι προϋποθέτει Σύνοδο, ποὺ μόνη αὐτὴ ἔχει γενικότερη ἐξουσία. « Ὅτι καὶ περὶ τῶν κανόνων παραφυλακῆς, τούτοις δεῖν ἔπεσθαι γράφομεν, οἵτινες ἐν Νικαίᾳ εἰσὶν ὠρισμένοι, οἷς μόνοις ὀφείλει ἀκολουθεῖν ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία... Ἀλλὰ τί κατὰ τῶν τοιούτων (= τῶν παραβαινόντων τοὺς κανόνες) νῦν ἐν τῷ παρόντι ποιήσωμεν; Ἀναγκαῖα ἐστὶ διάγνωσις συνοδική, ἣν καὶ πάλαι ἔφημεν συναθροιστέαν, μόνη γὰρ ἐστὶν ἥτις

δύναται τὰς κινήσεις τῶν τοιούτων καταστεῖλαι καταιγίδων... Καὶ γὰρ ἡμεῖς πολλὰ σκεπτόμεθα ὄν τρόπον ἡ Σύνοδος οἰκουμενικὴ συναχθεῖη, ὅπως τῇ βουλήσει τοῦ Θεοῦ αἱ ταραχώδεις κινήσεις παύσωνται» (Ἰννοκεντίου, Πρὸς τὸν κληρὸν τῆς Κ/πόλεως: PG 52,538).

Ἡ βοήθεια στοὺς χειμαζόμενους θὰ δοθεῖ μόνο μὲ τὴν Σύνοδο. Ὁ ἴδιος ὁ Ἰννοκέντιος δὲν αἰσθάνεται κάτοχος ἀύξημένης ἐξουσίας, ὥστε νὰ δοκιμάσει ἔστω τὴν ἐπίλυση τοῦ ζητήματος. Τὸ μόνο ποὺ μπορεῖ νὰ κάνει, μέχρι τὴν σύγκληση τῆς Συνόδου, εἶναι νὰ παρηγορεῖ καὶ νὰ συμβουλεύει ὑπομονὴ (αὐτόθι).

Ἡ ἐνέργεια τοῦ Χρυσοστόμου ν' ἀπευθυνθεῖ στοὺς ἰσχυροὺς ἐπισκόπους τῆς Δύσεως καὶ νὰ ζητήσῃ ἐξέταση τῆς γενικευμένης πλέον ἐκκλησιαστικῆς κρίσεως ἀπὸ Σύνοδο, ἦταν πολὺ ὀρθὴ καὶ κανονικὴ. Γνώριζε καὶ προϋπέθετε ὅτι ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης, πέρα τοῦ κύρους ποὺ τοῦ προσδίδει ἡ «προκαθήμενη τῆς ἀγάπης» καὶ ἀποστολικὴ καὶ πρωτευουσιάνικη Ἐκκλησία του, δὲν ἔχει ἄλλη ἐξουσία νὰ ἐπεμβαίνει. Γι' αὐτὸ ζητᾶει σύγκληση Συνόδου καὶ γι' αὐτὸ ἀπευθύνεται καὶ πρὸς ἄλλους δυτικὸς ἐπισκόπους. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰννοκέντιος στὸ σημεῖο τοῦτο ἀναδείχτηκε φορέας τῆς γνήσιας Παραδόσεως, μὴ θέλοντας νὰ ἐπέμβῃ σὲ ξένης ἐκκλησιαστικῆς δικαιοδοσίας κρίση, τὴν ὁποία πίστευε ὅτι μόνο Σύνοδος δικαιούται ν' ἀντιμετωπίσει.

Ἡ τακτικὴ, τέλος, τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Ἰννοκεντίου ὑπογραμμίζουν τὸν ὀρθὸ τρόπο ἐξασφαλίσεως τῆς ἐνότητος τῆς οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας, ὥστε νὰ βασιλεύει πάντοτε εἰρήνη, τὴν ὁποία φυγαδεύουν οἱ κυριαρχικὲς διαθέσεις τῶν ὀποιωνδήποτε πρωτείων ἐξουσίας.

Ἀπὸ τό βιβλίον: Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, τ. 2,

ἔκδ Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθῆναι 1999.